

L'ESCOLA SUPERIOR DEL NOTARIAT DE REUS (1872-1874): DOCUMENTS PER A LA SEVA HISTÒRIA

○ DANIEL PIÑOL I ALABART
UNIVERSITAT DE BARCELONA

El mes d'abril de l'any 1872, Carles Roig i Joan Sol van adreçar-se a l'Ajuntament de la ciutat sol·licitant les degudes llicències per tal de fundar l'Escola Superior del Notariat de Reus.¹ A l'acadèmia que pretenien crear s'ensenyarien «...*todas las asignaturas correspondientes á la carrera superior del Notariado y á los conocimientos que son necesarios á la declaración de aptitudes para procuradores, secretarios municipales y oficiales de sala ...*». La proposta, segons els sol·licitants, se sostenia en la nova Llei orgànica de tribunals,² però també cal situar-la en una ciutat que estava en plena efervescència econòmica, social, política i cultural.³

De la curta existència d'aquesta escola no n'han quedat gaires referències historiogràfiques, però sí que hi ha constància documental en una carpeta que reflecteix el procés administratiu de la seva creació i també els documents que va generar la gestió de l'entitat.⁴ Es conserva a l'Arxiu Comarcal del Baix Camp, dins del Fons Municipal de Reus, i només s'hi refereix Joan Vernet en un ampli treball sobre l'escola al Baix Camp

1. Arxiu Comarcal del Baix Camp (ACBC), Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-D. Carta de Felip Font, alcalde de Reus, al president de la Junta Local de Primera Enseñanza de la ciutat en referència a la sol·licitud presentada el dia 2 d'abril per Carles Roig i Joan Sol. 13 d'abril de 1872. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1182-E. Expedient de la instal·lació a la ciutat de l'Escola del Notariat. Vegeu l'apèndix, document 1.

2. «Ley señalando bases para la organización de los Tribunales para la formación de la ley de Enjuiciamiento criminal», *Gaceta de Madrid*, 14 d'abril de 1868.

3. Per al context de l'època cfr. Pere ANGUERA, «Entre la reacció i la revolució (1800-1875)», Ídem, *Història General de Reus*, vol. III: *Una societat en ebullició*, Reus: Ajuntament, 2003, p. 13-208.

4. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172.

entre 1868 i 1874, que també abasta els dos anys de vida de l'Escola del Notariat.⁵

Els qui van presentar la proposta al consistori reusenc eren Carles Roig Rovira i Joan Sol i Ortega, advocats i polítics que havien tingut càrrecs públics.⁶ Roig va ser president de la Diputació Provincial i Sol va ser secretari de l'Ajuntament. Aquest, a més, va ser nomenat president de l'Acadèmia de Jurisprudència entre els anys 1876 i 1877, i també de l'Ateneu Barcelonès l'any 1878. Per la seva banda, Carles Roig va ser un dels promotors del turisme a Salou i també de la unió d'aquesta població amb Reus a través d'un tren. Aquestes dades ens diuen molt del caràcter emprenedor dels promotors de l'Escola del Notariat, i ens ajuden a comprendre per què van insistir tant en el projecte fins a aconseguir posar en funcionament el nou centre formatiu a la ciutat. A la vegada, però, no s'adiuen gaire amb la forma com va acabar l'escola només al cap de dos anys d'haver-se creat.

La creació de l'Escola Superior del Notariat

El procés de formació de l'Escola del Notariat no va durar gaire però sí que va ser costós, ja que van sorgir diversos problemes, tant de part de les autoritats municipals com d'altres instàncies. El consistori va rebre la petició i li va donar curs perquè la dictaminessin diverses comissions municipals, amb l'informe previ de la Junta Local d'Ensenyament Primari.⁷ Una proposta com aquella no es podia acceptar sense haver valorat abans els avantatges o inconvenients de la presència d'una nova escola a la ciutat, però també s'havia de valorar si hi havia necessitat d'un centre docent tan especialitzat. La resposta de la junta va arribar el dia 16 d'abril,⁸ i en la seva carta s'ometia qualsevol consideració sobre la importància que tenia

5. Joan VERNET BORRÀS, *Anar a l'escola i a soldat a Reus i al Baix Camp durant el Sexenni Democràtic (1868-1874)*, Reus: Centre de Lectura, 2002, p. 90-98.

6. Josep OLESTI TRILLAS, *Diccionari biogràfic de reusencs*, Reus: Ajuntament, 1992, p. 569-570; 618-619.

7. ACBC, Fons Municipal de Reus, Actes Municipals 51, f. 77. 10 d'abril de 1872; Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-D. Carta de l'alcalde Felip Font al president de la Junta Local d'Ensenyament Primari en què li comunica que s'ha demanat l'informe sobre la conveniència de crear l'Escola del Notariat. 13 d'abril de 1872.

8. ACBC, Fons Municipal, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-D. Comunicacions originals passades a l'Escola del Notariat, n. 9. 16 d'abril de 1872.

l'ensenyament «...y los beneficios materiales y morales que á los pueblos produce porque está persuadida de que el Cuerpo Municipal posee igualmente esta convicción profunda. La introducción en un pueblo de un ramo cualquiera de enseñanza, es sembrar en su suelo la semilla de la prosperidad individual y consecuentemente de la pública; y es por parte de las personas que la realizan, la manifestación de sentimientos tan elevados como generosos que jamás serán sobradamente aplaudidos y alentados».⁹

La junta, en el seu informe, veia amb bons ulls el projecte dels dos advocats, el considerava una aposta de futur i creia que podia tenir una continuïtat i aconseguir ésser una bona escola, malgrat que els inicis fossin modestos. Els primers paràgrafs de l'informe semblen favorables, però aviat canvia el to i el suport esdevé únicament verbal més que cap altra cosa. Així, diu que la junta només podia «... procurar al proyecto de los señores Roig y Sol otra protección que la expresión de su agradecimiento y benévola acogida que la dispensa; pero la recomienda al Excelentísimo Ayuntamiento para que le conceda la eficaz protección que la legislación vigente y el estado económico del municipio le consientan (...)».

L'Ajuntament va respondre el 24 d'abril confirmant la idea que la creació de l'escola donaria prestigi a la ciutat, ja que, en aquells moments i segons que manifesta l'acta municipal, a Espanya només hi havia tres o quatre escoles de notaris. En la mateixa reunió es deia que l'Ajuntament cediria uns locals situats a l'Institut Lliure de la ciutat,¹⁰ però per pagar els professors calia que els senyors Roig i Sol presentessin un projecte amb les previsions d'ingressos, ja que, en aquells moments, l'Ajuntament no disposava de pressupost per a aquest afer.¹¹ Malgrat tot, en la carta signada per l'alcalde Felip Font i destinada a Roig i Sol, en què comunicava la decisió del consistori, deia als interessats que «...para que los cursos sean tan

9. Sobre aquesta qüestió de l'ensenyament vegeu Daniel PIÑOL ALABART, «Llegir i escriure entre les classes populars a l'època contemporània: apunts d'història de la cultura escrita a les comarques tarragonines», a Daniel PIÑOL ALABART (coord.), *Història dels altres: exclusió social i marginació a les comarques tarragonines (segles XIII-XX)*, Tarragona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver, 2003, p. 127-148. Ídem, «Alfabetització, cultura escrita i classes populars a l'època contemporània», *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics* XVI (2005), p. 113-132.

10. Al text de l'acta apareix, interlineada, la frase «si le és posible».

11. ACBC, Fons Municipal de Reus, Actes Municipals 51, f. 92-92v. 24 d'abril de 1872.

*válidos como los oficiales, es necesaria á tenor de la legislación que nos rige, que el establecimiento de que se trata sea creado y sostenido por esta Corporación municipal...».*¹² La voluntat municipal de portar a terme aquesta iniciativa era ferma, però, tal com ho demostren les diverses reunions del consistori i aquesta mateixa carta a la qual ens referim, hi havia una manca de recursos. Per això, l'Ajuntament no es podia comprometre amb el projecte des del punt de vista econòmic, i demanava als sol·licitants un pressupost i també un estudi dels ingressos que podia tenir l'escola, ja fos a través de les matrícules o a través de donatius de particulars.

Atès que la qüestió pressupostària començava a ser un inconvenient per al futur de la nova escola, ràpidament es va posar sobre la taula una solució que podia desencallar el procés. Els senyors Pere Bages Torroja, Josep M. Morlius i Borràs i Josep Simó Amat oferirien 1.500 pessetes anuals a les autoritats municipals per subvencionar l'escola.¹³ L'aspecte econòmic podia deixar de ser un entrebanc gràcies a aquesta donació dels tres reusencs. Però encara quedaven altres qüestions pendents.

En la reunió del dia 24 d'abril en la qual s'aprovà la creació d'aquesta escola, alguns regidors van començar a manifestar algunes reticències. Certament, la iniciativa era molt positiva, però els regidors crítics amb el projecte també pensaven que «...sería de desear que con anterioridad a toda otra enseñanza se plantease en esta ciudad, las concernientes al fomento de la industria y artes...». Acceptaven que l'Escola Superior del Notariat podia aportar beneficis a la ciutat, però deixaven clar que era més interessant i necessari el foment d'altres ensenyaments.

Encara l'11 d'agost, en una nova sessió de reunions, es posaven de manifest les reticències de part de la Junta Local d'Ensenyament Primari. Considerava que l'escola no era d'un interès preferent per a la ciutat però que, ja que fomentava l'ensenyament i la formació, constituïa un projecte lloable. L'entrebanc que sorgia ara era la previsió d'una baixa matriculació, és a dir, la possibilitat que el nombre d'alumnes no es correspongués amb els esforços que havia de fer el municipi per crear i mantenir l'Escola del

12. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-D. Carta de l'alcalde Felip Font a Carles Roig i Joan Sol. 26 d'abril de 1872.

13. ACBC, Fons Municipal de Reus, Actes Municipals 51, f. 118v. 5 de juny de 1872.

Notariat.¹⁴ Després de valorar totes aquestes qüestions aquell dia es va aprovar el projecte presentat al mes d'abril, sobretot perquè tot plegat no comportaria gaires despeses a l'Ajuntament, exceptuant el mobiliari, que sí que aniria a càrrec de les arques municipals. En la mateixa reunió es va signar un contracte entre la institució municipal i els dos promotors de l'Escola Notarial de manera que el paper que havia de jugar cadascú en aquest afer quedava molt més definit i es fixaren els principals punts de la gestió acadèmica de la nova escola.¹⁵

Però encara hi va haver un nou inconvenient, aquest cop fou una queixa del director de l'institut, Francesc de Paula Gatell.¹⁶ Després de lloar vers la nova acadèmia, feia algunes observacions: que a l'institut no hi havia cap espai habilitat per a noves dependències docents ni tampoc el material suficient; que la nova situació crearia dues autoritats acadèmiques al centre i també dues classes d'alumnes, la qual cosa causaria conflictes. Una possible solució seria posar l'Escola del Notariat sota la tutela del director de l'Institut, «...siguiendo lo observado en las universidades oficiales, que por muchas y varias que sean las carreras, que en ellos se curse, la ley no permite más autoridad que la del Rector». Gatell, al final de la seva comunicació, recordava, enutjat, que ell ja havia plantejat la creació d'una Escola Superior del Notariat l'any 1870, i també l'any següent, però se li va dir que no. Fins i tot, havia suggerit que no se li assignés cap retribució veient que, bàsicament, el problema per crear la nova institució docent era de caire econòmic. No entenia per què ara s'acceptava la creació d'aquesta escola i s'imposava la seva ubicació a l'institut. En la reunió en què es llegí aquesta carta hi va haver una discussió entre l'alcalde i dos regidors que va finalitzar amb l'acord de comunicar a Francesc Gatell que el consistori no tenia coneixement de les gestions a què es referia, ja que tal vegada no s'havien fet de manera oficial. Els senyors Roig i Rovira, per la seva banda, també veien l'inconvenient que podia representar per a l'institut la instal·lació de la seva escola en aquell centre. Gatell va proposar algunes solucions, la primera de les quals con-

14. ACBC, Fons Municipal de Reus, Actes Municipals 51, f. 152v-155. 11 d'agost de 1872.

15. Vegeu l'apèndix, document n. 2.

16. ACBC, Fons Municipal de Reus, Actes Municipals 51, f. 156v-157v. 21 d'agost de 1872.

sistia en un conveni perquè la nova escola pogués utilitzar locals que en aquells moments emprava l'institut. La segona era que es podien fer obres al magatzem que hi havia a l'esquerra de l'edifici, amb les despeses a càrrec dels promotors de l'acadèmia notarial. Finalment, proposava que l'Ajuntament proporcionés un espai fora d'aquest institut. Lògicament, la solució que convenia a les arques municipals era la segona, i els senyors Roig i Rovira havien de procurar que les obres fossin inspeccionades per la Comissió de Foment i per l'arquitecte municipal. A partir d'aquí, el consistori únicament estava obligat a proporcionar el mobiliari necessari, segons constava en el contracte.

L'Escola Superior del Notariat de Reus començava a caminar i ja estava preparada per dur a terme les tasques administratives amb motiu de l'inici dels cursos i de la docència. El primer pas seria la matriculació dels alumnes i, tot seguit, l'inici de les sessions acadèmiques, encara que això darrer no es feia constar documentalment.

L'ensenyament a l'Escola del Notariat

Entre el 10 i el 14 d'octubre es va dur a terme la matriculació, hi hagué un total de quinze alumnes per al primer curs i deu per al segon.¹⁷ Les dades són enganyoses, ja que els alumnes matriculats al segon curs també ho estaven a les assignatures de primer, per tant, només hi havia un total de quinze alumnes entre els dos cursos. N'hi havia cinc que únicament es van matricular a primer. Cinc dels estudiants eren de Reus i la resta d'Alforja, l'Aleixar, Altafulla, Pollença, Mont-roig del Camp, Riudoms, Tarragona, Bell-lloc, la Riba i Torres de Segre. Com van arribar a tenir coneixement de la creació d'aquesta escola seria una qüestió molt interessant a analitzar, però no hi ha constància documental de l'existència de propaganda al respecte. Sí que sabem que aquests primers alumnes que van matricular-se a la nova escola aportaven la documentació necessària, amb els certificats dels estudis d'ensenyament secundari que havien cursat prèviament. I també un document certificant que els candidats tenien «...los conocimientos en la lectura de los manuscritos de los siglos diez y seis y

17. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-B. Llibre de matrícules n. 1; Llibre de matrícules n. 2. Vegeu l'apèndix, document n. 3.

*posteriores como lo ha acreditado en mi presencia con los documentos que le he presentado para que los leyese...».*¹⁸

A través d'aquests certificats es posava de manifest la relació que hi havia en aquells moments entre el món notarial i la paleografia. Aquesta figurava entre les matèries que s'havien de cursar a la carrera del notariat segons manava la Ley de instrucción pública de 9 de setembre de 1857, anomenada Llei Moyano.¹⁹ D'alguna manera, aquesta relació es va fer encara més estreta quan, l'any 1874, la Dirección General de Instrucción Pública va autoritzar els senyors Ortega, Ferrer, Bofarull i Sinisterra, del Cuerpo de Archiveros, Bibliotecarios y Anticuarios destinats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, a obrir una acadèmia de paleografia dedicada als alumnes de la carrera del notariat.²⁰

Al cap d'uns dies d'haver iniciat el procés de matriculació dels alumnes, Carles Roig presentava la dimissió com a vocal de la Junta Local d'Ensenyament Primari, ja que aquest càrrec era incompatible amb el de professor de l'Escola del Notariat, títol que havia obtingut recentment. La seva dimissió va ser admesa al cap d'uns dies i va ser substituït en l'esmentada Junta pel senyor Joan Macaya.²¹

El 8 d'octubre, l'alcalde Felip Font va comunicar als dos advocats promotors de la nova escola que el rector de la Universitat de Barcelona, a través d'una carta del dia 1 del mateix mes, li comentava els acords que havia pres, en vista a les cartes que l'alcalde li havia tramès els dies 2 i 29 de setembre. El rector autoritzava l'Ajuntament perquè posés en funciona-

18. ACBC, Fons Municipal, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-D. Expedients dels alumnes de l'Escola Lliure del Notariat. El certificat el signava José Ortega y Rojo, llicenciat en lleis i ajudant de primer grau del Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios, Anticuarios, destinat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

19. Colección Legislativa de España, tom LXXIII, p. 256-305. L'article 47 d'aquesta llei considerava la carrera del notariat un ensenyament superior, i l'article 60 designava les matèries que s'havien d'impartir en aquest ensenyament: prolegòmens de dret, dret civil espanyol, nocions de dret mercantil, administratiu i penal pel que feia a l'exercici de la fe pública, atorgament d'instruments públics, teoria i pràctica dels procediments judicials, paleografia.

20. M. del Val GONZÁLEZ DE LA PEÑA, «Los orígenes de la enseñanza de la Paleografía en España: la primera cátedra (1839)», *SIGNO. Revista de Historia de la Cultura Escrita* 2 (1995), p. 46.

21. ACBC, Fons Municipal de Reus, Actes Municipals 51, f. 184v. 18 d'octubre de 1872; f. 191v., 6 de novembre de 1872.

ment l'escola amb el caràcter de lliure, segons el que marcaven els decrets de 14 de gener i 14 de setembre de l'any 1869. Segons la missiva del rector, sembla com si l'Alcalde hagués afirmat que l'escola es mantindria exclusivament amb fons municipals, contràriament al que s'havia dit en les negociacions per a la creació de l'escola.²² I és que la legislació no deixava gaire marge de maniobra a l'Ajuntament, que hauria d'assumir el sosteniment de l'Escola del Notariat.²³

El segon any de funcionament de l'acadèmia, s'hi van matricular sis alumnes per al primer curs i set per al segon, alguns únicament per a les matèries de primer, altres de segon i la majoria per a les matèries d'ambdós cursos. Entre tots només n'hi havia tres de procedents de Reus i la resta eren de diversos llocs, algun de ben allunyats com el cas de José Sánchez Morayta, natural de Cuzcumita, a la província de Logroño.²⁴

Les matèries que es van cursar a l'escola, segons es dedueix de l'anàlisi de la documentació conservada, van ser «Nocions de Dret Civil, Mercantil i Penal», com a matèries de primer curs.²⁵ La «Teoria i pràctica de la redacció d'instruments públics i actuacions civils» era del segon curs. Es va impartir en els dos anys acadèmics de vida de l'Escola, encara que hi va haver alumnes que les van cursar en un sol any, segons figura en els expedients dels estudiants, ja fos en el 1872-1873 o en el següent. Hi va haver molt pocs alumnes que únicament van matricular-se d'un sol curs, com es veu en els quadres de l'apèndix.

Al final del curs, els alumnes realitzaven els exàmens davant d'un tribunal format pels professors Carles Roig i Joan Sol, acompanyats de M. Comellas el primer any i de Josep Montagut el segon. Tenint en compte els expedients conservats, les qualificacions no van destacar gaire, excepte en

22. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-D. Carta de l'alcalde Felip Font a Carles Roig i Joan Sol donant compte d'una carta del rector de la Universitat de Barcelona. 8 d'octubre de 1872.

23. Decreto autorizando á las Diputaciones provinciales y a los Ayuntamientos para fundar libremente toda clase de establecimientos de enseñanza sosteniéndolos con fondos propios. Gaceta de Madrid, 15/ 01/ 1869. Decreto dictando reglas para la validez de los estudios de asignaturas y de grados de Bachiller aprobados en los establecimientos libres de enseñanza sostenidos por las Diputaciones y Ayuntamientos. Gaceta de Madrid, 15/10/1869.

24. Apèndix, document n. 3.

25. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-F. Expedients de cursos.

el cas de Frederic Romeu, que va ser l'únic alumne amb un excel·lent en les matèries del primer curs. També cal dir que va ser l'únic alumne que es va matricular, per al curs 1873-1874, de l'assignatura de primer curs les nocions de dret civil. De les matèries de segon curs, aquell mateix any, van treure excel·lent Tomàs Jordi i Pau Montaguillot. De dos alumnes, Salvador Torrens —de primer curs— i Ramon Pujol —dels dos cursos—, matriculats l'any 1873-1874, no hi ha qualificacions; del primer s'especifica que no es va presentar als exàmens.

Hi havia també la possibilitat dels exàmens de revàlida, que únicament van realitzar els alumnes Tomàs Sol Carbonell, José M. Salvany Dalmau, Guillermo Vila Mayol i Ramon Bosch Macià.²⁶ Després que cada un d'ells sol·licités un tribunal, es van realitzar les proves corresponents i tots quatre van ser aprovats.

La fi de l'escola

L'Escola Superior del Notariat tancà al cap de dos anys, coincidint amb el moment que l'Estat suprimia els establiments docents lliures, i amb el canvi de domicili d'un dels dos promotors de l'escola. Joan Sol i Ortega s'instal·là definitivament a Barcelona a partir de l'any 1874.²⁷ El 23 de maig d'aquell any, en una reunió del consistori es va donar lectura a l'expedient instruït en el moment de la creació de l'Escola del Notariat i es va demanar la compareixença dels senyors Sol i Roig per preguntar-los els motius pels quals havien abandonat l'escola. Les autoritats municipals havien de buscar una solució al problema que es plantejava, però primer volien conèixer els motius de la fi de l'escola, interrogar els seus directors «...y en vista de la respuesta que den, el Cuerpo Municipal acordará lo que sea procedente».²⁸ Però, a la primeria de juny, els dos advocats reusencs encara no s'havien presentat a l'Ajuntament, amb el conseqüent enuig de

26. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat 1-172-G. N. 4. En els corresponents expedients hi figura la data de sol·licitud de tribunal i la de realització de l'examen.

27. Jordi Tous (ed.), *125 anys d'ensenyament secundari als instituts de Reus*, Reus: Ajuntament, 2000, p. 27-28. Josep OLESTI TRILLES, *Diccionari...*, p. 618-619.

28. ACBC, Fons Municipal de Reus, Actes Municipals 53, f. 128v. 23 de maig de 1874.

l'alcalde i els regidors. Aquests van qualificar l'actitud dels dos individus com a falta i es va resoldre posar-ho en coneixement del rector de la Universitat de Barcelona.²⁹ Segons aquestes actes municipals, sembla que Roig i Sol van anar massa per lliure i sense considerar el paper que jugava l'Ajuntament en l'ensenyament a la ciutat, tenint en compte que era el consell municipal qui havia donat l'autorització per a la creació de l'escola i havia proporcionat els locals i el mobiliari. El rector de la Universitat, Antoni Bergues Mas Casas, va contestar amb una carta el 30 de juny.³⁰ La seva resposta es proposava solucionar la situació dels alumnes matriculats en aquell moment i que havien de realitzar els corresponents exàmens. De fet, era el problema immediat que calia resoldre com més aviat millor, més que no pas veure la continuïtat de l'Escola, que hom ja preveia clausurar. En la comunicació del rector es donava autorització a l'alcalde per verificar els exàmens, s'habilitaven els quatre primers dies de juliol i es nomenava un tribunal *ad hoc*. Curiosament, hi hauria els professors de l'escola Joan Sol i Carles Roig, acompanyats de Josep Montagut, llicenciat en dret civil i canònic. D'aquesta manera es pretenia evitar perjudicis als alumnes matriculats. Les comunicacions entre el consistori i el rector van continuar al mes de juliol,³¹ i encara una carta del rector al mes d'octubre parla del tancament definitiu de l'escola.³² A la mateixa missiva es diu que el 27 d'agost el rector havia comunicat a Joan Sol com havia de lliurar els llibres i documents de l'escola a la corporació reusenca i que ara era l'Ajuntament que havia de trametre la documentació a la Universitat. El director Joan Sol

29. ACBC, Fons Municipal de Reus, Actes Municipals 53, f. 144v-145. 10 de juny de 1874.

30. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-D. Comunicacions originals passades a l'Escola del Notariat, n. 9. Carta n. 249. 30 de juny de 1874. La carta està plegada i dins hi ha un paperet amb els noms dels membres del tribunal. Al costat del nom de Carles Roig hi diu «*después actuario*», i al costat del nom de J. Montagut hi ha escrit «*después Administrador del Banco de Reus*».

31. ACBC, Fons Municipal de Reus, Actes Municipals 53, f. 158. 4 de juliol de 1874. «*El Ayuntamiento queda enterado de la constestación que el rector de la Universidad de Barcelona ha dado a la comunicación que se le dirigió con respecto á la escuela del Notariado de esta ciudad y ha aprobado el oficio en vista de aquella ha dirigido el Sr. Alcalde Presidente al espresado Sr. Rector.*»

32. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 172-D. Comunicacions originals passades a l'Escola del Notariat, n. 9. Carta n. 379.

va complir la tasca encomanada,³³ però no l'alcalde de Reus, que va ingressar els documents a la secció d'Instrucció Pública de l'Arxiu Municipal i que ara es guarda tal com fou lliurada en el seu moment, cosa que ens permet endinsar-nos en aquesta petita parcel·la de la història local i de la història del notariat.

33. ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, Escola Superior del Notariat, 1172-E. Inventari de la documentació de l'Escola del Notariat (1872-1874).

APÈNDIX DOCUMENTAL³⁴

1

2 d'abril de 1872. Reus.

Sol·licitud presentada per Carles Roig i Joan Sol a l'Ajuntament demanant autorització i suport per a la creació d'una Escola del Notariat a la ciutat.

ACBC, Fons Municipal, Instrucció Pública, *Escola Superior del Notariat*, 1-182-E. Expedient de la instal·lació a la ciutat de l'Escola del Notariat.

Excelentísimo Señor.

Los infrascritos abogados, en ejercicio en este Juzgado á V.E. respetuosamente esponen: que resueltos á estudiar los medios de que pueda echarse mano para llegar a establecer en esta ciudad una Universidad Libre, en la que se enseñen las carreras literarias, científicas y especialmente las industriales, que tantos beneficios pueden reportar á esta poblacion, decididos á instaurar inmediatamente y por via de ensayo una academia, en la que se enseñen todas las asignaturas correspondientes á la carrera superior del Notariado, y los conocimientos que son necesarios para la declaracion de abtitud de procuradores, secretarios municipales y oficiales de sala, que la nueva ley Organica de Tribunales ha desenvuelto y disposiciones posteriores reglamentado; consideran del caso llamar la atencion de este Municipio con el objeto de lograr que los cursos probaderos tengan caracter oficial y sean tan válidos y eficaces como los probados en las Universidades costeadas por el Estado.

De estendernos en consideraciones para patentizar la conveniencia de organizar en esta ciudad la clase de enseñanza de que se trata, temeríamos ofender la reconocida ilustracion de los S.S. que componen esta corporacion Municipal, y

34. En la transcripció d'aquests documents i en els fragments dels que apareixen en el text s'ha mantingut l'ortografia dels originals.

por lo mismo nos limitaremos á consignar que de alcanzar que los cursos que en la Academia se den sean tan válidos como los oficiales, sobre resultar beneficiadas las personas que quieran dedicarse á los estudios arriba mencionados, cederá tambien en provecho de nuestra población. Resultarán beneficiadas las personas que quieran dedicarse á los estudios de que se trata, ya que no tan solo podran cursar en esta poblacion las asignaturas que los mismos comprenden, sino lo que es mas podrán en ella sufrir el correspondiente examen, que tendrá tanto valor como el sufrido en Universidad Oficial. Cederá en provecho de la poblacion, parte porque con el establecimiento de la Academia ganará su buen nombre, parte por que, como dejamos indicado, será un ensayo ó principio para establecer mas tarde en la misma una Universidad libre, al igual de las establecidas en poblaciones que no son de tanta importancia como la nuestra, tales como Gerona, Murcia, Vitoria y Cartagena, en las que se dá una enseñanza tan amplia como en las actualmente sostenidas por el Estado.

Para que los cursos sean academicos y valederos como los oficiales, es necesario, á tenor de la legislación que nos rige, que el establecimiento sea creado y sostenido por una corporación como V. E. Decididos á instaurar la Academia objeto de esta exposición, hemos querido antes de verificarlo llamar la atencion del Municipio sobre este particular, seguros de que amante como del buen nombre de esta poblacion y de la ilustración de sus hijos, nos atenderá benévolamente.

Y nos atenderá benévolamente porque parte de las razones apuntadas hay otra, tal és, que nosotros creemos que lo indicado puede, y debe hacerse sin gravamen del presupuesto Municipal, ya que estamos convencidos, que caso de establecerse la enseñanza arriba mencionada, por via de ensayo, habrá bastante, en un termino no lejano, para atender á los gastos que se originen, con los ingresos naturales de matriculas y demas.

Por tanto.

A V.E. suplicamos se sirva acoger benévolamente, como no podemos menos de esperar, nuestro pensamiento.

Reus dos de abril del año del sello (1872).

Carlos Roig Rovira

Juan Sol.

Excmo. Ayuntamiento de esta ciudad.

11 d'agost de 1872. Reus.

Projecte de contracte que han de signar els senyors Carles Roig i Joan Sol, d'una banda, i l'Ajuntament de Reus, de l'altra, per tal de regular la creació, el funcionament i el manteniment de l'Escola Superior del Notariat que es pretén crear a la ciutat de Reus.

ACBC, Fons Municipal de Reus, *Actes Municipals* 51, f. 152v-155.

(Bases de Contrata)

- 1ª Los Señores Don Carlos Roig y Don Juan Sol se comprometen á organizar y sostener por término de cuatro años la Academia libre que el Excelentísimo Ayuntamiento de esta ciudad acordó fundar en sesión del día 5 de junio último en la que se enseñen las asignaturas necesarias para la carrera superior del Notariado y conocimientos que se requieren para la declaración de aptitud de Procuradores, Secretarios de Juzgados Municipales y Oficiales de Sala.
- 2ª Deben establecerse y enseñarse en la Academia todas las asignaturas que comprende la carrera superior del Notariado, tal cual está organizada por la vigente Ley de instrucción pública y se practica en los Establecimientos oficiales.
- 3^a La Academia se organizará de modo que las asignaturas indicadas en el número anterior, una vez cursadas y probadas en ellas sin intervención oficial, tendrán igual valor que las cursadas y probadas en las Universidades del Estado.
- 4^a En la misma Academia se harán los ejercicios y por ella se expedirán títulos que habiliten para el ejercicio de la carrera superior del Notariado, mediante revalidación de los mismos en la Universidad oficial.
- 5ª También en la misma se expedirán títulos que habiliten para ejercer la carrera del Notariado sin necesidad de revalidación.
- 6^a Se establecerán además cátedras en que se enseñen los conocimientos necesarios para la declaración de aptitud de Procuradores, Secretarios de Juzgados Municipales y Oficiales de Sala, quedando al arbitrio de los referidos Señores el organizar esta clase de Enseñanza y como tengan por conveniente dentro de la Ley y Reglamento sobre la materia vigente.
- 7ª Todos los años, antes de principiar el curso académico, se presentará al Municipio un estado comprensivo del personal de profesores, habilitados con títulos facultativos, distribución de asignaturas, designación de días horas y locales, derechos que se exijan por matrículas, exámenes y grados y retribución de profesores y dependientes.

- 8^a El Municipio se compromete á facilitar gratuitamente el local, convenientemente amueblado, /para las cátedras/ en donde establecer la Academia, por término de seis años, y mientras /durante los mismos/ continúe el /actual/ contrato en virtud del cual existe el actual Instituto de Segunda Enseñanza, quedando en otro caso obligados á proporcionárselo los Señores firmantes.
- 9ª También se compromete á abonarles anualmente y por trimestres la cantidad de mil quinientas pesetas, ofrecida con este objeto por los Señores Don Pedro Bagés, Don José M. Morlius y Don José Simó mientras dichos señores tengan por conveniente seguir con el compromiso.
- 10^a En el caso de que los Señores espresados retiren la subvencion, el Municipio no quedará relevado del cumplimiento de las obligaciones que se impone siempre que se presenten otras personas en lugar de dichos Señores.
- 11^a Se faculte á los Señores Don Juan Sol y Don Carlos Roig para fijar en las asignaturas de la carrera del Notariado los derechos de matrícula que estimen conveniente, mientras no escedan de cien pesetas por asignatura y no bajen de los fijados en los Establecimientos oficiales; cuyos derechos como los demas ingresos se ceden á los citados señores.
- 12^a Se faculta para exigir de los alumnos que estudien los convenimientos que se requieren para la declaracion de aptitud de Procuradores, Secretarios de Juzgados Municipales y Oficiales de Sala los derechos que estimen suficientes.
- 13ª Los derechos que podrán exigir para la expedición de títulos y conferimiento de grados, no podrán bajar de los fijados por los establecimientos oficiales ni esceder del doble. Sin embargo, en los títulos que se espidan sin necesidad de revalidación, deberán los graduandos abonar los gastos y dietas que acredite la comision universitaria.
- 14^a La direccion de la Academia correrá á cargo de uno de los Señores firmantes que por curso irán alternando, debiendo el Municipio antes de principiarse nombrar al que por turno corresponda.
- 15^a La Secretaría correrá á cargo de la persona designada por el Director y con este se entenderá el Municipio en las relaciones que sostener deba con la Academia.

3

LLISTA D'ALUMNES DE L'ESCOLA SUPERIOR DEL NOTARIAT DE REUS,
CURSOS 1872-1873 I 1873-1874

Dades procedents de l'ACBC, Fons Municipal de Reus, Instrucció Pública, *Escola Superior del Notariat*, 1172-B. Llibre de matrícules n. 1. i Llibre de matrícules n. 2.

ANY 1872-1873, ALUMNES DE PRIMER CURS

n.	Noms i cognoms	Procedència	Província	Data de matrícula
1	Tomàs Sol Carbonell	Reus	Tarragona	10/10/1872
2	Guillermo Vila Mayol	Pollença	Balears	"
3	Ricardo Saludes Raull	Alforja	Tarragona	"
4	Juan Garreta Abella	Riba	Tarragona	"
5	Juan Cochs Escuder	Reus	Tarragona	"
6	Tomás Jordi Espinás	Reus	Tarragona	"
7	José M. Sabater Pellicer	Reus	Tarragona	11/10/1872
8	Luis Riba Figuera	Mont-roig	Tarragona	"
9	Pedro Pelfort y Fort	Reus	Tarragona	"
10	Ramon Bosch Macia	Bell-lloc	Lleida	"
11	José M. Salvany Dalmau	Tarragona	Tarragona	"
12	Pablo Montaguillot Anguera	Aleixar	Tarragona	"
13	Estanislao Salvadó Brú	Riudoms	Tarragona	"
14	Jacinto Capdevila Gomá	Torres de Segre	Lleida	14/10/1872
15	José Basa Plana	Altafulla	Tarragona	"

ANY 1872-1873, ALUMNES DE SEGON CURS

n.	Noms i cognoms	Procedència	Província	Data de matrícula
1	Tomàs Sol Carbonell	Reus	Tarragona	10/10/1872
2	Guillermo Vila Mayol	Pollença	Balears	"
3	Ricardo Saludes Raull	Alforja	Tarragona	"
4	Juan Garreta Abella	Riba	Tarragona	"
5	Juan Cochs Escuder	Reus	Tarragona	"

6	Pedro Pelfort y Fort	Reus	Tarragona	11/10/1872
7	Ramon Bosch Macia	Bell-lloc	Lleida	“
8	José M. Salvany Dalmau	Tarragona	Tarragona	“
9	Jacinto Capdevila Gomá	Torres de Segre	Lleida	14/10/1872
10	José Basa Plana	Altafulla	Tarragona	“

ANY 1873-1874, ALUMNES DE PRIMER CURS

n.	Noms i cognoms	Procedència	Província matrícula	Data de
1	José Sanchez Morayta	Cuzcumita	Logroño	16/09/1873
2	Federico Romeu Aguiló	Cambrils	Tarragona	24/09/1873
3	Timoteo Bassedas Domenech	Cambrils	Tarragona	“
4	Juan Robuster Torrents	Valls	Tarragona	“
5	Ramon Pujol Maurici	Barcelona	Barcelona	25/09/1873
6	Salvador Torrents Veims	Vilanova i la Geltrú	Barcelona	“

ANY 1873-1874, ALUMNES DE SEGON CURS

n.	Noms i cognoms	Procedència	Província matrícula	Data de
1	Tomás Jordi Espinás	Reus	Tarragona	16/09/1873
2	José M. Sabater Pellicer	Reus	Tarragona	“
3	Pablo Montaguillot Anguera	Aleixar	Tarragona	“
4	José Sanchez Morayta	Cuzcumita	Logroño	“
5	Timoteo Bassedas Domenech	Cambrils	Tarragona	24/09/873
6	Juan Robuster Torrents	Valls	Tarragona	“
7	Ramon Pujol Torrents	Barcelona	Barcelona	25/09/1873

